ПАТРИМОНИУМ.МК
Списание за културното наследство
- споменици, реставрација, музеи -
Година 6, број 11 / 2013

PATRIMONIUM.MK
Periodical for Cultural Heritage
- Monuments, Restoration, Museums -
Year 6, N° 11 / 2013

Уредник
Дарко Николовски

Editor
Darko Nikolovski

Редакциски одбор:
Елизабета Димитрова
Иван К. Заров
Марула Николовска
Мирјана М. Машниќ
Роберт Петковски
Елизабета Касапова

Editorial board:
Elizabeta Dimitrova
Ivan K. Zarov
Marula Nikolovska
Mirjana M. Mašnić
Robert Petkovski
Elizabeta Kasapova

International Editorial board:
Smiljka Gabelić (Belgrade)
Ioannis Sisiou (Kastoria)
Ivanka Gergova (Sofia)
Marina-Ileana Sabados (Bucharest)
Mihail Butirski (Moscow)
Jancarkova Julie (Prague)

Издавањето на ова списание го помогна
Министерството за култура на Р. Македонија

The publishing was supported by
The Ministry of Culture of the Republic of Macedonia

ПАТРИМОНИУМ.МК

Списание за културното наследство
- споменици, реставрација, музеи -
Година 6, број 11 / 2013

PATRIMONIUM.MK

Periodical for Cultural Heritage
- Monuments, Restoration, Museums -
Year 6, N° 11 / 2013

КАЛАМУС CALAMUS

Скопје 2013 Skopje 2013

СОДРЖИНА | CONTENTS

СОДРЖИНА	CONTENTS
Гоце НАУМОВ ОТЕЛОТВОРУВАЊЕ НА САДОВИТЕ: ПРЕДИСТОРИСКИТЕ ИМПЛИКАЦИИ НА АНТРОПОМОРФИЗМОТ И ХИБРИДНОСТА ВО ХРИСТИЈАНСКАТА ИКОНОГРАФИЈА **[9]**	Goce NAUMOV THE EMBODIMENT OF VESSELS: PREHISTORIC IMPLICATIONS OF ANTHROPOMORPHISM AND HYBRIDISM WITHIN CHRISTIAN ICONOGRAPHY **[24]**
Викторија СОКОЛОВСКА ДАЛИ Е ПРАСИЈАДА БУТКОВСКО ЕЗЕРО И ДИСОРОН КРУША ПЛАНИНА? **[31]**	*Viktorija SOKOLOVSKA* IS PRASIAS THE BUTKOVO LAKE AND DYSORON THE KRUSHA MOUNT ? **[36]**
Robert PETKOVSKI FUNERAL MONUMENTS BETWEEN THE MIDDLE COURSE OF RIVER AXIOS AND STRIMON **[37]**	*Роберт ПЕТКОВСКИ* НАДГРОБНИ СПОМЕНИЦИ МЕЃУ СРЕДНИОТ ТЕК НА АКСИЈ И СТРИМОН ВО РИМСКИОТ ИМПЕРИЈАЛЕН ПЕРИОД **[48]**
Лидија КОВАЧЕВА ОБРЕДНАТА СИМБОЛИКА ВО ЛЕТНИТЕ ПРАЗНИЦИ ВО АТИКА И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА ТРАДИЦИЈА **[49]**	*Lidija KOVAČEVA* THE RITUAL SYMBOLISM IN THE SUMMER FEASTS IN ANCIENT GREEK AND THE MACEDONIAN FOLK TRADITION **[60]**
Јасминка РИСТОВСКА ПИЛИЧКОВА СИМБОЛИКАТА НА КРУЖНИТЕ МОТИВИ ВО МАКЕДОНСКАТА ТРАДИЦИОНАЛНА КУЛТУРА – ГЕНЕЗА И РАЗВОЈ **[61]**	*Jasmina RISTOVA PILIČKOVA* THE SYMBOLISM OF CIRCULAR MOTIF IN THE TRADITIONAL MACEDONIAN CULTURE – GENESIS AND EVOLUTION **[72]**
Ordanche PETROV STONE- AND ROCK-LAUNCHING ENGINES IN THE MIRACLES OF SAINT DEMETRIUS OF THESSALONIKI **[73]**	*Орданче ПЕТРОВ* ПОСТРОЈКИТЕ КОИ ФРЛААТКАМЕЊА И КАРПИ ВО МИРАКУЛИТЕ НА СВЕТИ ДИМИТРИЈА СОЛУНСКИ **[78]**
Eriko TSUJI PETER'S REPENTANCE IN THE THEODORE PSALTER **[79]**	*Ерико ЦУЦИ* ПОКАЈАНИЕТО ПЕТРОВО ВО ТЕОДОРОВИОТ ПСАЛТИР **[88]**
Елица МАНЕВА СРЕДНОВЕКОВНИОТ ТЕАТАР ВО МАКЕДОНИЈА **[89]**	*Elica MANEVA* MEDIEVAL THEATRE IN MACEDONIA SOME EXAMPLES OF THEATRE ON PUBLIC SQUARES **[98]**
Jasmina S. ĆIRIĆ BRICK SUBSTANCE AT ZAUM CHURCH IN OHRID **[99]**	*Јасмина С. ЌИРИЌ* *СИНЕРГИЈА НА ТУЛА НА ЦРКВАТА ЗАУМ ВО ОХРИД* **[110]**
Иван К. ЗАРОВ ЦИКЛУСОТ НА ХРИСТОВИТЕ ЧУДА И ПОУКИ ВО СВ. БОГОРОДИЦА ПЕРИВЛЕПТА ВО ОХРИД **[111]**	*Ivan K. ZAROV* CHRIST'S MIRACLES AND PUBLIC MINISTRY CYCLE IN THE VIRGIN PERIBLEPTOS CHURCH IN OHRID **[128]**
Дејан ЃОРЃИЕВСКИ СРЕДНОВЕКОВНА ДЕФАНЗИВНА ОБЛЕКА - ПРИЛОГ КОН ПРОУЧУВАЊЕТО **[129]**	*Dejan GJORGJIEVSKI* MEDIEVAL BODY ARMOR – CONTRIBUTION TO THE STUDY **[140]**
Татјана ВУЛЕТА ДЕЗЕН ПРЕЛОМЉЕНОГ ЛУКА И ДВЕ ТКАНИНЕ ИЗ ЛЕСНОВА **[141]**	*Tatjana VULETA* OGIVAL PATTERN AND TWO TEXTILES FROM LESNOVO **[156]**
Ana POPOVA THE ACHEIROPOIETOS IMAGES IN ST. GEORGES AT POLOŠKO **[157]**	*Ана ПОПОВА* НЕРАКОТВОРЕНИТЕ ПРЕТСТАВИ ВО ЦРКВАТА СВ. ЃОРЃИ ПОЛОШКИ **[164]**

Alexandra TRIFONOVA L'ICÔNE DE LA CRUCIFIXION AU MUSÉE DU MONASTÈRE DE BARLAAM AUX MÉTÉORES **[165]**	*Александра ТРИФОНОВА* ИКОНА НА РАСПЕТИЕТО ХРИСТОВО ОД МУЗЕЈОТ НА МАНАСТИРОТ ВАРЛААМ НА МЕТЕОРИ **[172]**
Бранислав ТОДИЋ КАДА СУ САГРАЂЕНИ СВЕТИ АРХАНЂЕЛИ КОД КУЧЕВИШТА **[173]**	*Branislav TODIČ* WHEN WAS THE HOLY ARCHANGEL AT KUČVIŠTE BUILT **[184]**
Дарко Николовски РЕЗУЛТАТИ ОД ВАЛОРИЗАЦИЈАТА НА ЦРКВИТЕ ВО СЕЛАТА БОГОМИЛА И БИСТРИЦА ВО ОБЛАСТА АЗОТ, ВЕЛЕШКО **[185]**	*Darko Nikolovski* РОЛА **[208]**
Stevce TODOROVSKI EAGLE AND SNAKE RELIEF ON THE CLOCK TOWER IN BITOLA **[209]**	*Стевче ТОДОРОВСКИ* РЕЉЕФ НА ОРЕЛ И ЗМИЈА НА СААТ-КУЛАТА ВО БИТОЛА **[212]**
Robert MIHAJLOVSKI THE NINETEEN-CENTURY OTTOMAN RELIGIOUS ARCHITECTURE AND CULTURE OF BITOLA/MANASTIR **[213]**	*Роберт МИХАЈЛОВСКИ* ОСМАНСКА РЕЛИГИОЗНА АРХИТЕКТУРА И КУЛТУРА ВО БИТОЛА / МАНАСТ‘Р ВО ДЕВЕТНАЕСЕТТИОТ ВЕК **[222]**
Викторија ПОПОВСКА-КОРОБАР ЗА ИКОНОСТАСОТ НА ЦРКВАТА СВЕТИ ЃОРЃИ ВО ЛАЗАРОПОЛЕ **[223]**	*Viktorija POPOVSKA-KOROBAR* ON THE ICONOSTASIS IN THE CHURCH OF SAINT GEORGE AT LAZAROPOLE **[250]**
Smiljka GABELIĆ IKONOSTAS CRKVE SV. NIKOLE U ČELOPEKU (I) **[251]**	*Smiljka GABELIĆ* THE ICONOSTASIS OF THE CHURCH OF ST. NICHOLAS IN ČELOPEK **[266]**
Сашо ЦВЕТКОВСКИ СЛИКАНИТЕ ПРЕТСТАВИ НА СВЕТИ КОНСТАНТИН И ЕЛЕНА ВО ИКОНОПИСОТ ОД ВРЕМЕТО НА ПРЕРОДБАТА **[267]**	*Sašo CVETKOVSKI* DEPICTIONS OF STS. CONSTANTINE AND HELEN IN THE WALL PAINTINGS FROM THE TIME OF RENAISSANCE **[278]**
В. ГРОЗДАНОВА КОЦЕВСКИ КТИТОРСКИТЕ НАТПИСИ ОД ЦРКВАТА УСПЕНИЕ НА БОГОРОДИЦА - КАМЕНСКО ВО ОХРИД **[279]**	*V. GROZDANOVA KOCEVSKI* KTITORIAN INSCRIPTIONS FROM THE CHURCH THE ASSUMPTION OF THE HOLY VIRGIN – KAMENSKO IN OHRID **[286]**
Петар НАМИЧЕВ ОХРИДСКИОТ РЕЗБАР - ДИМИТРИ ЈАНКОВ **[287]**	*Petar NAMIČEV* THE OHRID WOOD CARVER - DIMITRI JANKOV **[300]**
Каменко М. МАРКОВИЋ ТРГУ ЖИУ – СВЕТИЛИШТЕ ХАРМОНИЈЕ **[301]**	*Kamenko M. MARKOVIĆ* TARGU JIU- HARMONY SHRINE **[308]**
Márta NAGY VENERATION OF SAINT NAHUM OF OHRID IN HUNGARY: A MANIFESTATION OF PRESERVING ETHNIC IDENTITY **[309]**	*Марта НАГИ* ПОЧИТУВАЊЕТО НА СВ. НАУМ ОХРИДСКИ ВО УНГАРИЈА МАНИФЕСТАЦИЈА ЗА ЗАШТИТУВАЊЕ НА ЕТНИЧКИОТ ИДЕНТИТЕТ **[314]**
Јасмина С. ЋИРИЋ НИШ И ВИЗАНТИЈА ЗБОРНИК РАДОВА, 11/ **[315]**	*Јасмина С. ЋИРИЋ* НИШ И ВИЗАНТИЈА ЗБОРНИК РАДОВА, 11 / **[324]**
Цвета КУНЕВА ИКОНАТА НА СВ. ДИМИТЪР НА ТРОН ОТ АРХЕОЛОГИЧЕСКИЯ МУЗЕЙ В СОФИЯ (КРАЯ НА XV ВЕК) **[325]**	*Tsveta KUNEVA* ICON OF ST. DEMETRIUS ENTHRONED FROM ARCHAEOLOGICAL MUSEUM IN SOFIA (THE END OF 15TH CENTURY) **[330]**

Овој број на списанието
P A T R I M O N I U M. MK

Во чест на

ЈОВАН ПЕТРОВ

Јован Петров е роден на 15 јуни 1936 година во село Бегниште, Тиквешко. Дипломирал на Акдемијата за ликовна уметност во Љубљана во 1961 година, во класата на професорите Божидар Јакац, Рико Дебењак, Славко Пенгов и Гојмир Кос. Во 1965 година станува член на Друштвото на ликовните уметници на Словенија со кои излага во Љубљана, Грац и Милано. Истата година се запишува на постдипломски студии на конзрваторскиот оддел, повторно на Академијата за ликовна уметност во Љубљана, каде работи на конзервација и реставрација на уметнички дела создадени во разновидни сликарски техники, како и на испитување на материјалите од кои истите се создадени.

По завршувањето на постдипломските студии Петров се враќа во Македонија и се вработува како конзерватор во Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата, Скопје. Во 1969 година станал член на Друштвото на ликовни уметници на Македонија и учествувал на сите изложби организирани од страна на Друштвото.

Во 1977-78 година, како стипендист на Министерството за културни и амбиентални добра на Италија, речиси две години (1977-78) се обучувал во

научно-истражувачките лаборатории на Централниот институт за реставрација (Instituti centrale del restauro). Овде имал можност да ги продлабочи своите сознанија за научно-истражувачката работа и проблематиката на конзерваторско-реставраторското поле.

*Јован Петров е еден од ретките уметници во Македонија чие ликовно творештво се движи паралелно со неговата неуморна работа како конзерватор на иконопис, живопис и мозаик, во повеќе цркви, манастири и археолошки локалитети во Македонија и надвор од неа (Италија, Црна Гора). Дисциплиниран по природа и исполнет со професионално чувство за одговорност кон својата професија, конзерваторот Јован Петров оживеал многу светители во нашите цркви и манастири, како и многу значајни дела (портрети и пејзажи) на нашите сликари од постарата генерација: Ѓорѓи Зографски, Димитар Андонов Папрадишки, Никола Мартиноски...**

„Ќе раствори соли и ќе прави чудни коктели од отровни хемикалии и бензоли за да ги лечи изнемоштените светители чија старост надминала илјада години. Ќе клечи со денови пред нозете на Христа за да му ги ретушира од времето искинатите сандали. Со скалпел ќе прави дупка во зеницата на окото на Богородица, или со посебни конзерваторски методи ќе ги одлепува светителите еден по еден, за да ги постави на друго, побезбедно место.“ (д-р Коста Балабанов)

Од Редакцијата

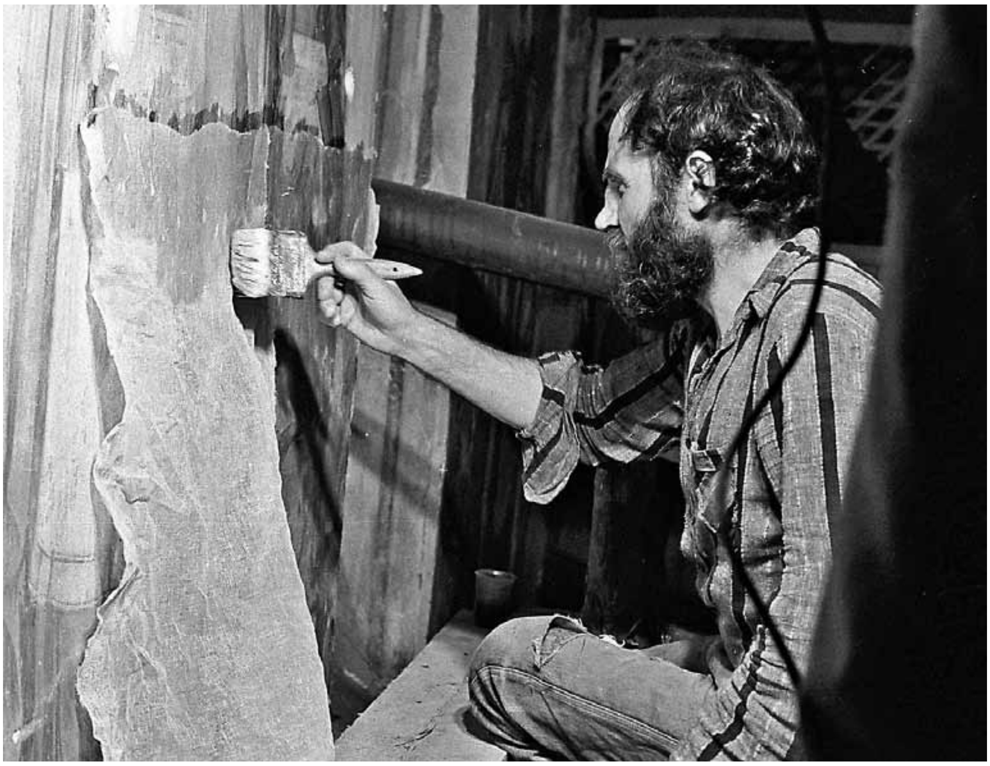

* Податоците се превземени од каталогот по повод ретроспективната изложба посветена на творештвото на Јован Петров (Славица Алексоска, *Јован Петров*, *Ретроспектива*, Национална галерија на Македонија, Скопје 2009)